

Släpp in brukarna i funktionshinderpolitiken

Sverige kan knappast ses som ett föregångsland när det gäller att leva upp till Konventionen om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättningar och Agenda 2030. Tvärtom riskerar vi allvarlig kritik från FN, skriver **Jörgen Lundälv**, funktionshinderforskare och docent i socialt arbete vid Göteborgs universitet.

Är allt bara en enda stor dröm om delaktighet och bättre tider? Är visionen om den svenska funktionshinderpolitiken i FN:s AGENDA 2030 äkta eller bara en illusion? Vi måste diskutera dessa frågor nu. Och här är den lokala kraften hos människor med erfarenheter och intressepolitiskt arbete så viktig. Var finns det konkreta handlingsperspektivet?

Vilka kan vara med och utforma funktionshinderspolitiken i välfärdssystemet idag? Och vem kommer att få chansen att vara med och diskutera framtidens funktionshinderspolitik? Det är viktigt att stanna upp och fokusera på orden "kan" och "chansen". Det handlar om förmågor men också om att vara med i det offentliga samtalet.

Är det några få utvalda som formulerar funktionshinderpolitiken? Och vilken roll spelar egentligen expertmyndigheten Myndigheten för delaktighet? Spelar den någon roll alls? När Socionomdagarna hölls i oktober i Stockholm närvarade *Socialstyrelsen, Sveriges kommuner och Landsting* och andra myndigheter. Det talades om brukarundersökningar om äldres situation och för personer med olika funktionsnedsättningar. Men varför finns inte *Myndigheten för delaktighet* synlig? I ett offentligt samtal måste alla aktörer närvara och vara aktiva i diskussion och utformning. Därför blev min fråga på Socionomdagarna; vilken feedback får Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och

landsting av Myndigheten för delaktighet på sitt arbete med brukarundersökningar inom äldre- och funktionshinderområdet? Jag fick aldrig något svar.

År 2015 antog FN:s generalförsamling Agenda 2030 som säger att ojämlikheter och orättvisor ska bekämpas på alla livsområden som exempelvis arbete och utbildning, hälsa, transporter, byggd miljö. I agendan står: "Senast 2030 uppnå full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla kvinnor och män, inklusive ungdomar och personer med funktionsnedsättning, samt lika lön för likvärdigt arbete".

Det är inte många år kvar dit och väldigt många grupper har ställts utanför arbetsmarknaden. Organisationen Funktionsrätt Sverige (tidigare Handikappförbunden) kräver i ett uttalande att indikatorer i arbetet ska tas fram tillsammans med funktionshinderrörelsen och att det ska finnas förutsättningar för medverkan på nationell och lokal nivå.

Det låter naturligtvis bra. Men hur ska det bli handling av det? Vem känner överhuvudtaget till Agenda 2030 och vad den står för? Och vem känner till den nationella funktionshinderrörelsens nya namn och nyord "funktionsrätt"?

Det är många nya ord, mål och drömmar om hur ojämlikheten ska brytas. Parollen "Nothing about Us without Us" känns då avlägsen för många personer med funktionsnedsättningar, kroniska sjukdomar och anhöriga. Någon frågar efter mer utbildning och bildning om funktionshinderspolitik. Världshälsoorganisationens (WHO) rapport World report on disability kom redan 2011. Där upprepas gång på gång livsvillkor, förutsättningar och behov för utsatta grupper. Vad har hänt sedan dess mer än att vi har fått fler krångliga nya ord, visioner och agendor?

FN:s Konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättningar har funnits länge. Det har funnits tid och förutsättningar att skapa ett jämlikt samhälle. Och varför

händer inget? Kvinnors utsatthet och politiska fattigdom på området är ingen nyhet men verkar ha permanentats.

Jag tror inte att Sverige kommer att lyckas med sin funktionshinderspolitik det närmaste decenniet eftersom allt fler människor försätts i utanförskap och eftersom vi lever i ett otillgängligt samhälle. Sverige kan knappas ses som ett föregångsland utan kommer att riskera allvarlig kritik från FN både när det gäller att leva upp till Konventionen om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättningar och Agenda 30.

Alla kommer nämligen inte till tals och det är heller inte säkert att alla är intresserade av att lyssna på de erfarenheter som finns. Det är ett mycket allvarligt tecken i vår samtid. Och vilken betydelse har då bildningen?

Jörgen Lundälv

Funktionshinderforskare och docent i socialt arbete

Bild: Göteborgs universitet